

Sygn. akt I Ca 394/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Joanna Składowska

Sędziowie SO Iwona Podwójniak

SR (del.) Magdalena Kościarz

Protokolant st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy z powództwa B. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G.

przeciwko T. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 28 czerwca 2016 roku, sygn. akt I C 626/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddala powództwo i zasądza od B. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G. na rzecz T. G. 4428 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych brutto z tytułu zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu;

II. zasądza od B. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w G. na rzecz T. G. 2214 (dwa tysiące dwieście czternaście) złotych brutto z tytułu zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I Ca 394/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 czerwca 2016 roku Sąd Rejonowy w Wieluniu zasądził od pozwanej T. G. na rzecz powoda B. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w G. kwotę 60 065,05 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2016 roku do dnia zapłaty (pkt 1 a) oraz kwotę 8 217,00 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu (pkt 1 b). Ponadto Sąd przyznał adwokatowi J. G. koszty pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt 2).

Rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach i wnioskach.

Pozwaną i poprzednika prawnego powoda (...) Bank S.A. we W. łączyła umowa pożyczki gotówkowej zawarta w dniu 27 stycznia 2009 roku. Wobec nie wywiązania się pozwanej z umowy bank w dniu 28 grudnia 2010 roku wypowiedział umowę, a następnie w dniu 18 stycznia 2011 roku wystawił bankowy tytułu egzekucyjny. Postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2011 roku Sąd Rejonowy w Wieluniu w sprawie I Co 1744/11 nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przeciwko pozwanej. W 2012 roku bank złożył u komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wieluniu J. S. wniosek o wszczęcie egzekucji. Postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2013 roku komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wobec bezskuteczności egzekucji.

W dniu 31 marca 2014 roku B. (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w G. nabył wierzytelność przysługującą bankowi (aktualna nazwa (...) Bank (...) S.A.) od pozwanej T. G. z tytułu umowy nr (...) i wezwał pozwaną do zapłaty należności na swoją rzecz.

Na dzień 29 marca 2016 roku zaległość pozwanej z tytułu umowy wynosiła 60 065,05 zł, w tym 30 113,32 zł z tytułu kapitału, 29 861,73 zł z tytułu skapitalizowanych odsetek maksymalnych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP oraz 90 zł z tytułu kosztów.

Mając na uwadze powyższe, Sąd wskazał, że kwota jakiej domaga się powód, będący nabywcą wierzytelności, obejmuje nieuiszczoną należność główną z tytułu pożyczki wraz z odsetkami i dodatkowymi kosztami. Do umowy, z której wynika dochodzone pozwem roszczenie zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim.

Dalej Sąd wskazał, że podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia nie jest zasadny.

Roszczenie powoda jako roszczenie związane z działalnością gospodarczą ulega przedawnieniu z upływem 3. lat.

W dniu 28 grudnia 2010 roku umowa została wypowiedziana, zatem od tego dnia można liczyć wymagalność całości pożyczki wraz z odsetkami i powstałymi kosztami. Od tego dnia bieg rozpoczyna więc 3. letni termin przedawnienia, który wobec wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego w dniu 18 stycznia 2011 roku ulega przerwaniu do czasu zakończenia postępowania egzekucyjnego w dniu 2 sierpnia 2013 roku (art. 123 1 pkt. 2 k.c.). Po tym dniu termin przedawnienia należy liczyć od początku. Wytoczenie powództwa w niniejszej sprawie w kwietniu 2016 roku spowodowało zatem kolejne przerwanie biegu przedawnienia. Z tych powodów zgłoszony przez pozwaną zarzut przedawnienia uznać należy za nieuzasadniony.

Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy potwierdzają fakt zawarcia przez strony umowy pożyczki i jej niewykonania przez pozwaną. Także rozliczenie pożyczki wskazujące na wysokość zadłużenia pozwanej jest czytelne, zrozumiałe i ma swoją podstawę w zawartej przez strony umowie i dokumentach stanowiących jej integralną część. Sama zaś umowa odpowiada wymaganiom określonym w cytowanej na wstępie ustawy o kredycie konsumenckim. Dodatkowe koszty obok należności głównej tj. odsetki karne i opłaty mają swoją podstawę w zawartej przez strony umowie, w szczególności odsetki karne naliczane na skutek nieterminowej spłaty pożyczki są konsekwencją niewywiązania się pozwanej z przyjętego zobowiązani umownego, o czym pozwana została poinformowana zawierając umowę. Wysokość tych odsetek jest zgodna z przepisami k.c. – art. 359 § 2¹ k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz od dnia 1 stycznia 2016 roku.

Podobnie rzecz się ma z dodatkowymi opłatami naliczonymi przez powoda. Wskazać należy, iż zgodnie z treścią przepisu art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Powołany przepis jednoznacznie zakreśla granicę swobody umów wskazując, że ta jest ograniczona w szczególności przepisami ustawy. Takim przepisem ograniczającym swobodę umów jest między innymi przepis art. 385¹ § 1 k.c., który znajduje zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich. Zgodnie z jego treścią, postanowienia umowy zawartej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Przepis ten

stanowi nadto, iż nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W niniejszej sprawie umowa przewidywała opłaty windykacyjne za wezwanie pożyczkobiorcy do zapłaty. Zatem, zdaniem Sądu oceniając roszczenie powoda w tym zakresie, stwierdzić należy, iż nie pozostaje ono w sprzeczności z cytowanym przepisem art. 385¹ § 1 k.c.

Wobec powyższego powództwo wytoczone przez powoda Sąd uznał za uzasadnione i na podstawie cytowanych wyżej przepisów prawa zasądził należność.

O kosztach procesu należnych powodowi Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu przyznane zostały reprezentującemu ją adwokatowi od Skarbu Państwa w wysokości połowy opłaty maksymalnej ustalonej na podstawie § 4 i § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 22 października 2015 roku, mając na względzie okoliczność, iż sprawa nie była szczególnie zawiła, nie wymagała ponadstandardowego nakładu pracy adwokata i zakończyła się na pierwszym terminie rozprawy.

Apelację złożyła pozwana. Zaskarżyła wyrok w części, tj. w zakresie pktu 1., zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 118 k.c. poprzez błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego w zakresie uznania przez Sąd pierwszej instancji nieprzedawnienia roszczenia.

Podnosząc powyższe, skarżąca wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, które to koszty nie zostały poniesione w całości ani w części.

W uzasadnieniu skarżąca podała m.in., że z uwagi na to, że powód nie załączył do pozwu dowodów na okoliczność chwili wypowiedzenia umowy w przedmiotowej sprawie nie można określić w sposób jednoznaczny terminu wymagalności roszczenia. Natomiast wypowiedzenie takie z pewnością miało miejsce, w innym bowiem przypadku wierzytelność nie mogłaby stać się przedmiotem obrotu (nabycia przez powodowy fundusz). To właśnie na powodzie, a więc podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie obrotu wierzytelnościami spoczywa obowiązek dysponowania całością dokumentacji związanej z nabytą wierzytelnością, w celu udowodnienia zasadności swoich roszczeń. Chodzi przy tym o dokumenty wskazujące chwilę wymagalności całego roszczenia zgłoszonego w powództwie. Załączony do pozwu wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego i ewidencji analitycznej, nie jest dokumentem rozstrzygającym dla uznania istnienia żądanej przez powoda wymagalnej i nieprzedawnionej w dacie wniesienia pozwu wierzytelności względem pozwanego. Zgodnie z przepisem art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2004 r. nr 146, poz. 1546 ze zm.) księgi rachunkowe funduszu sekurytyzacyjnego, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych funduszu i opatrzone pieczęcią towarzystwa zarządzającego funduszem sekurytyzacyjnym oraz wszelkie wystawione w ten sposób oświadczenia zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań, zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności mają moc prawną dokumentów urzędowych oraz stanowią podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych i rejestrach publicznych. Zmianą wprowadzoną z dniem 20 lipca 2013 roku dodano do art. 194 ustęp drugi, który wyraźnie stanowi, że moc prawną dokumentów urzędowych, opisana wyżej nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie przedłożonych w postępowaniu cywilnym.

Rozważając charakter wyciągu z ksiąg funduszu sekurytyzacyjnego należy uznać, iż jest to dokument prywatny, a stosownie do art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Biorąc pod uwagę, iż dokument ten został podpisany przez osobę uprawnioną do składania oświadczeń woli w imieniu powoda, należy uznać, iż potwierdza on jedynie fakt, że powód złożył oświadczenie o istnieniu wierzytelności wobec pozwanego. Nie można przyjąć stanowiska, iż istnienie wierzytelności może być wykazane jedynie w oparciu o oświadczenie wierzyciela, tym bardziej, że ze złożonego oświadczenia powoda nie wynika, czy i od kiedy wierzytelność jest wymagalna oraz w jaki sposób i w jakiej wysokości zostały naliczone od niej

odsetki. Powód jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą między innymi w zakresie obrotu wierzytelnościami winien dysponować całością dokumentacji związanej z nabytą wierzytelnością i jako profesjonalista w swej dziedzinie, winien wykazać w postępowaniu sądowym, w jaki sposób określił wysokość dochodzonego roszczenia.

Pozwana nie jest już w posiadaniu tej umowy, gdyż podpisała ją dawno temu (prawie 6 lat temu). Podkreślić należy, że klient banku nie ma, w zasadzie, obowiązku przechowywania dokumentów przez tak długi okres. Brak takiego obowiązku uzasadnia także przyjęte przez ustawodawcę terminy przedawnienia, które, zgodnie z przepisem art. 118 k.c. w przypadku roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynoszą trzy lata.

Przyjmując przedstawione wyżej okoliczności dotyczące charakteru umowy oraz podmiotu udzielającego pożyczkę, a także blisko sześcioletni okres, jaki upłynął od zawarcia umowy do dnia wniesienia pozwu, przy podniesionym braku dowodu na okoliczność chwili wypowiedzenia umowy przez bank, należy uznać zarzut przedawnienia za uzasadniony.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył:

Pomijając kwestię samego sposobu sformułowania zarzutu – został określony jako błędna ocena materiału dowodowego w sprawie – niewątpliwie zaś odnosi się do naruszenia prawa materialnego – to jego istota jest uzasadniona. Mianowicie, sąd pierwszej instancji nieprawidłowo zastosował przepisy odnoszące się do przedawnienia roszczenia, w tym przerwy biegu przedawnienia. Sąd Rejonowy w sposób nieuprawniony uznał, że roszczenie dochodzone w sprawie nie jest przedawnione, podczas gdy roszczenie w dacie złożenia pozwu było już przedawnione.

Choć – jak trafnie podnosi się w apelacji – przedstawiony materiał dowodowy nie jest wystarczający dla jednoznacznego wskazania terminu wymagalności roszczenia (taki określa upływ terminu wypowiedzenia umowy, tj. data rozwiązania umowy), to niewątpliwie można przyjąć, że roszczenie było wymagalne co najmniej w dacie wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego. Tytuł zaś został wystawiony w dniu 18 stycznia 2011 roku.

Termin przedawnienia roszczenia wynosi 3 lata.

Bieg przedawnienia roszczenia stwierdzonego tym tytułem został przerwany przez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.

Przez czas trwania postępowania przed sądem przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (art. 124 § 2 k.c.).

W sprawie o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu zawieszenie biegu przedawnienia kończy się z chwilą uwzględnienia tego wniosku (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 lutego 2015 roku w sprawie III CZP 103/14).

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy, termin przedawnienia rozpoczął bieg na nowo z dniem 30 sierpnia 2011 roku (postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności zostało wydane w dniu 29 sierpnia 2011 roku).

Dalej sąd pierwszej instancji wskazał, że bieg terminu przedawnienia rozpoczął bieg na nowo z chwilą zakończenia postępowania egzekucyjnego, co miało miejsce w dniu 2 sierpnia 2013 roku.

Powyższe jednak nie zostało wskazane w sposób prawidłowy.

Co prawda wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu wykonawczego – podobnie jak złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu – przerywa bieg przedawnienia jako czynność przedsięwzięta bezpośrednio w celu egzekwowania roszczeń, a rozpoczęcie na nowo biegu przedawnienia następuje z chwilą zakończenia postępowania egzekucyjnego, w tym jego umorzenia, za wyjątkiem umorzenia postępowania na podstawie art. 823 k.p.c. lub na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. albo zwrotu

wniosku, które niweczą materialnoprawne skutki przerwy przedawnienia, co w niniejszym postępowaniu nie miało miejsca, niemniej taka regulacja nie odnosi się do przedmiotowej sprawy.

Mianowicie – jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 roku w sprawie III CZP 29/16 – nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności.

W niniejszej sprawie wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu wykonawczego został złożony przez bank. Wniosek ten jako zmierzający bezpośrednio do egzekwowania należności co do zasady przerwał bieg przedawnienia, skutki przerwy nie zostały niweczone, ponieważ postępowanie zostało zakończone umorzeniem z uwagi na bezskuteczność egzekucji, a nie umorzeniem na podstawie art. 823 k.p.c., lub na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. albo zwrotem wniosku.

Co do zasady, nabywca wstępuje w sytuację prawną cedenta, w tym również w zakresie przedawnienia. Niemniej w przypadku wierzytelności objętej bankowym tytułem wykonawczym sytuacja prawna cesjonariusza kształtuje się odmiennie niż sytuacja prawna nabywcy wierzytelności objętej innym tytułem wykonawczym. Nabywca wierzytelności nie będący bankiem nabywa wierzytelność w swej treści i przedmiocie tożsamą z wierzytelnością zbywającego banku, ale nie wchodzi w sytuację prawną zbywcy wywołaną przerwą biegu przedawnienia i rozpoczęciem biegu na nowo. Czynność wszczęcia postępowania egzekucyjnego przez bank wywołuje materialnoprawny skutek przerwy biegu przedawnienia jedynie w stosunku do wierzyciela objętego bankowym tytułem wykonawczym, natomiast nabywca wierzytelności nie będący bankiem, nawet jeżeli nabycie nastąpiło po umorzeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. i rozpoczęciu biegu terminu przedawnienia w stosunku do banku na nowo, nie może się powołać na przerwę biegu przedawnienia wywołaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego przez pierwotnego wierzyciela będącego bankiem. Wyjątkowość przywileju wystawiania bankowego tytułu egzekucyjnego prowadzi do wniosku, że skoro nie może on być podstawą egzekucji na rzecz innych osób niż w nim wskazane za wyjątkiem następstwa prawnego po stronie wierzyciela innego banku, to również materialno prawne skutki wszczęcia postępowania egzekucyjnego jako czynności wierzyciela – banku prowadzącej do przerwy biegu przedawnienia dotyczą wyłącznie tego wierzyciela i nie dotyczą nabywcy nie będącego bankiem – tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały jak wyżej.

Skoro zatem w stosunku do powoda złożenie wniosku egzekucyjnego przez poprzedniego wierzyciela nie wywołało skutku w postaci przerwy biegu przedawnienia, to w sposób oczywisty w dacie wystąpienia z pozwem w niniejszej sprawie roszczenie było już przedawnione. W takiej sytuacji, biorąc pod uwagę podniesienie zarzutu przedawnienia przez pozwaną, brak było podstaw dla zasądzenia kwoty dochodzonej przez powoda.

Z tych względów zaskarżony wyrok należało zmienić i powództwo oddalić, o czym orzeczono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Wobec takiego wyniku sporu koszty procesu ponosi przegrywający powód, którego obciążają koszty zastępstwa prawnego udzielonego z urzędu pozwanej, przyznane w wysokości połowy opłaty maksymalnej ustalonej na podstawie § 4 i § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 22 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 r. poz. 1801).

Z tytułu kosztów za postępowanie apelacyjne powód obciążony został kwotą 2 214 zł – na podstawie § 4 i 8 pkt 6 oraz § 16 ust. 1 pkt 1 powołanego wyżej rozporządzenia.